

Sygn. akt V Ca 296/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2012 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny-Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bogusława Jarmołowicz-Łochańska (spr.)
Sędziowie:	SSO Bożena Miśkowiec SSO Waldemar Beczek
Protokolant:	Urszula Widulińska

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko J. K.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego (...) w Warszawie

z dnia 28 listopada 2011 r., sygn. akt I C 953/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1. i 2. w ten sposób, że uchyla w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 17 sierpnia 2010 r. w sprawie I Nc 38309/10 Sądu Rejonowego (...) w Warszawie, prostuje z urzędu oczywistą omyłkę pisarską zawartą w Wyroku Sądu Rejonowego (...) z dnia 28 listopada 2011 r. w ten sposób, że umarza postępowanie powyżej kwoty 15.494,31 zł wobec cofnięcia pozwu powyżej tej kwoty, zasądza od J. K. na rzecz (...) w W. kwotę 5000 (pięć tysięcy) złotych oraz kwotę 679,50 (sześćset siedemdziesiąt dziewięć 50/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, oddala powództwo w pozostałej części;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od J. K. na rzecz (...) w W. kwotę 550 (pięćset pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania w instancji odwoławczej w tym kwotę 300 (trzysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt V Ca 296/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 4 sierpnia 2010 r. (prezentata) (...) w W. wniósł o zasądzenie od J. K. kwoty 15.549,27 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej oraz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że nabył w drodze przelewu wierzytelność z tytułu umowy kredytu zawartej przez pozwanego z bankiem .

W dniu 17 sierpnia 2010 r., Sąd Rejonowy (...) w sprawie sygn. akt I Nc 48309/10, wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, uwzględniający powództwo w całości .

W zarzutach od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym J. K. zaskarżył wydany nakaz zapłaty w całości i wniósł o jego uchylenie oraz oddalenie powództwa. Pozwany nie zaprzeczając faktowi zawarcia umowy kredytowej podniósł fakt ubezpieczenia kredytu na znaczną kwotę oraz swoją trudną sytuację materialną i życiową .

Powód natomiast podtrzymał swoje stanowisko ,przedstawił uwierzytelnione dokumenty potwierdzające dokonanie przelewów wierzytelności oraz powstanie roszczeń z tytułu umowy kredytowej, których pozwany nie kwestionował.

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2011r. Sąd Rejonowy (...) uchylił zaskarżony nakaz zapłaty i oddalił powództwo ,nieuiszczone koszty przejął na rachunek Skarbu Państwa .

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego stanowiły następujące ustalenia faktyczne i ocena prawna:

W dniu 9 sierpnia 2007 r. J. K. zawarł umowę kredytową z (...) SA. na kwotę 16594,50 zł . Na dzień 19 kwietnia 2010 r. pozwany zalegał ze spłatą kwoty 11. 954,26 zł z tytułu kapitału, 748,98 zł z tytułu odsetek umownych oraz kwotę 2363,62 zł z tytułu odsetek za opóźnienie i 40 zł kosztów upomnień.

Umową z dnia 20 kwietnia 2010 r. Bank (...) zbył opisaną wyżej wierzytelności na rzecz powodowego funduszu.

Sąd Rejonowy ustalił, że na dzień 21 lipca 2010 r. powodowi przysługiwało roszczenie o zapłatę: kapitału w kwocie 11 954, 26 zł , odsetek karnych w kwocie 2418,58 zł, odsetek umownych w kwocie 748,98 zł, kosztów w kwocie 40 zł oraz odsetek ustawowych w kwocie 387,45 zł.

Sąd Rejonowy wskazał ,że pozwany nie kwestionował swojego zadłużenia, wnosił a jedynie wnosił o rozłożenie należności na raty po 200 zł.

Sąd Rejonowy podniósł ,że powyższy stan faktyczny - pomimo formalnego zaprzeczenia - nie był przedmiotem sporu między stronami i został ustalony na podstawie przywołanych wyżej dokumentów złożonych w formie należycie uwierzytelnionych kserokopii.

Sąd Rejonowy ustalił ponadto w oparciu o twierdzenia pozwanego nie zaprzeczone przez powoda i kserokopię warunków ubezpieczenia, że istotnie - jak twierdził pozwany - została zawarta umowa ubezpieczenia na wypadek utraty pracy lub zdrowia przez pozwanego. Wskazał ,że pozwany nie wykazał jednak, że jakiegokolwiek świadczenie z umowy ubezpieczenia zostało spełnione na rzecz banku lub powoda, ani nawet że zgłosił do ubezpieczyciela zajście zdarzeń przewidzianych umową. Przytoczone przez pozwanego argumenty prasowe dotyczące nieprawidłowości przy zawieraniu umów kredytowych nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej, jako że dotyczą banków zagranicznych.

Na podstawie ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy wskazał ,że co do zasady powództwu nie można odmówić słuszności.

Powód dochodził roszczenia wynikającego z umowy kredytowej. Sam fakt jej zawarcia nie był przedmiotem sporu. Pozwany nie kwestionował również przelewu wierzytelności, który spowodował przejście uprawnień banku na powodowy fundusz. Wysokość należności wynikała z wyciągu ksiąg banku, który również nie był kwestionowany.

Ponieważ poprzez umowę przelewu wierzytelność przechodzi na jej nabywcę (art. 509 i 510 kc) należy uznać, że w dacie zamknięcia rozprawy powodowi służyła wierzytelność w wysokości dochodzonej pozwem.

Sąd Rejonowy zauważył że żaden przepis prawa nie wymaga, aby dla skuteczności przelewu niezbędna była zgoda pozwanego (dłużnika). Jego zdaniem

powodowi przysługiwało roszczenie dochodzone pozwem.

Sąd rejonowy przyjął, iż przeszkodę do uwzględnienia powództwa stanowią zasady współżycia społecznego, nakazujące miarkowanie zobowiązań wobec wierzyciela w szczególnie trudnej sytuacji dłużnika. Mimo, iż niejednokrotnie wierzyciel w sposób zgodny z prawem domaga się spełnienia świadczenia, jego zasądzenie sprzeciwiałoby się poczuciu słuszności (art. 5 kc).

W niniejszej sprawie, jak wynika z zarzutów i oświadczenia majątkowego, pozwany ma obecnie 62 lata, cierpi na zaawansowaną miażdżycę i stan po wylewie związany z utratą mowy. Jest osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku; utrzymuje się z zarobków pracującej na czarno żony, która osiąga dochody na poziomie minimum egzystencji. W takiej sytuacji zapłata ponad 15 000 zł czyli kwoty przekraczającej ich roczny dochód musi zostać uznana za nie do przyjęcia - zwłaszcza wobec uprzedniej spłaty istotnej części należności (kredyt został udzielony w kwocie ponad 1 6 000 zł).

Wobec brak podstaw do uwzględnienia powództwa Sąd Rejonowy stosownie do art. 496 kpc uchylił nakaz zapłaty i powództwo oddalił.

O kosztach procesu Sąd pierwszej instancji orzekł na zasadzie art. 102 kpc w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, biorąc pod uwagę, że powództwo zostało oddalone ze względów wyżej wskazanych co oznacza, że obciążanie powoda w takiej sytuacji kosztami postępowania - na skutek wniesienia uzasadnionego powództwa - byłoby niesłuszne.

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji wniósł powód. Zaskarżył wyrok w części dotyczącej 5.000,00 zł (części kwoty głównej - kapitału), wnosząc uchylenie nakazu zapłaty w tej części wraz z kosztami procesu.

Skarżący zarzucił:

1. naruszenie art. 5k.c. poprzez jego błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie,
2. naruszenie przepisów postępowania w szczególności art. 316 § 1 kpc mające wpływ na wynik sprawy poprzez zastosowanie art. 5 kc bez oparcia w ustalonym stanie faktycznym sprawy, natomiast w oparciu o zaprzeczone przez stronę powodową twierdzenia pozwanego zawarte w sprzeciwie oraz o twierdzenia pozwanego w oświadczeniu majątkowym złożonym jedynie w celu rozstrzygnięcia o zwolnieniu pozwanego od kosztów procesu.

Wskazując na powyższe apelujący wnosil o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części poprzez utrzymanie nakazu zapłaty w mocy w zakresie 5.000 zł z odsetkami jak w nakazie zapłaty, wraz z kosztami procesu oraz zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania w II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;
- ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia i pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Sąd Okręgowy podziela w znacznej części ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego oraz na podstawie art. 382k.p.c. dodatkowo je uzupełnia o własne.

W piśmie procesowym z dnia 05.10.2011r. powód cofnął pozew w zakresie kwoty 54,96 zł, podtrzymał żądanie pozwu do kwoty 15.494,31 zł wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty od dnia 4 sierpnia 2010r. do dnia zapłaty oraz zaprzeczył jakoby bank otrzymał jakakolwiek kwotę z tytułu ubezpieczenia kredytu. Z ustaleń dokonanych przez komornika sądowego prowadzącego egzekucję w sprawie (...) z wniosku (...) Banku SA w W. wynika, że pozwany jest zadłużony nie tylko w stosunku do powoda ale i innych podmiotów. Jego zadłużenie w różnych instytucjach wynosi około 100.000zł.

Pismo komornika adresowane do wierzyciela mimo, że złożone w kserokopii, w ocenie Sądu Okręgowego nie budzi wątpliwości i należało mu dać wiarę. Koresponduje ono z oświadczeniem majątkowym dłużnika oraz jego wyjaśnieniami zawartymi w pismach procesowych. Wynika z tych pism, że pozwany posiada zadłużenia w 4 innych bankach na łączną kwotę ponad 90.000zł oraz zadłużenie u operatorów telekomunikacyjnych (...) i (...), których nie spłaca. Z jednym z nich pozwany zawarł w dniu 19.05.2011r. umowę restrukturyzacji wierzytelności na kwotę 12.151zł, w ramach, której zobowiązał się spłacać wierzyciela (...), który nabył wierzytelność pozwanego od S. A. .

Nie można natomiast zdaniem Sądu okręgowego podzielić ustaleń Sądu I instancji, że pozwany spłacił znaczną kwotę kredytu. Pozwany bowiem uzyskał z tytułu zaciągnięcia kredytu kwotę 16.594,50 zł z czego spłacił 4640,24 łącznie z odsetkami. Kredyt miał być spłacany w ratach po 481,48 zł każda do 02.08.2011r. .

W piśmie z dnia 22.06.2010r adresowanym do powoda pozwany domagał się rozłożenia świadczenia na raty w kwocie po 200zł każda płatne do końca każdego miesiąca i umorzenia chociaż części odsetek.

W oparciu o uzupełnione ustalenia faktyczne należy przyznać skarżącemu rację, iż na okoliczność rzeczywiście trudnej sytuacji materialnej życiowej i majątkowej pozwanego Sąd pierwszej instancji nie poczynił żadnych obiektywnych ustaleń, poprzestając jedynie na oświadczeniach samego pozwanego chociaż zły stan materialny wynika z dołączonych przez pozwanego dokumentów dotyczących egzekucji w sprawie (...)

Biorąc pod uwagę ustalony stan faktyczny sprawy w ocenie Sądu Okręgowego apelacja jest zasadna a zarzut naruszenia art. 5 k.c. przez jego zastosowanie w niniejszej sprawie uzasadniony.

Zgodnie z art. 5. **K.c.** nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

W niniejszej sprawie, w ocenie Sądu Okręgowego, zachowanie powoda, który dochodzi roszczeń wynikających z zawartej przez samego pozwanego i wykonanej przez bank umowy kredytowej nie można uznać ani za sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa ani za nadużycie prawa. Zachowanie to jest wynikiem realizacji swoich praw podmiotowych.

Zasądzeniu roszczenia wbrew stanowisku Sądu i instancji nie sprzeciwiają się również zasady słuszności. . Istotą prawa cywilnego jest strzeżenie praw podmiotowych, a zatem wszelkie rozstrzygnięcia prowadzące do redukcji bądź unicestwienia tych praw mają charakter wyjątkowy. Odmowa udzielenia ochrony prawnej na podstawie art. 5 k.c., z uwagi na jego wyjątkowy - w powyższym ujęciu, charakter musi być uzasadniona istnieniem okoliczności rażących i nieakceptowanych w świetle powszechnie uznawanych w społeczeństwie wartości(teza 1. Wyroku SN z 2011.08.25, IICSk 640/10, Lex nr 964496).

Należy także podzielić pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 2011.04.15 w sprawie IICSK 494/10, Lex nr 1027172, że zasady współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. są pojęciem pozostającym w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności danej sprawy. Istotną podstawę stwierdzenia o wystąpieniu nadużycia prawa stanowić powinna analiza zachowania uprawnionego. Jego negatywna ocena może wynikać m. innymi z faktu, że zajęcie zostało przez niego sprowokowane albo też z faktu wykorzystania położenia drugiej strony.

Analizując w stanie faktycznym sprawy zachowanie się obu stron procesu zdaniem Sądu Okręgowego, pogląd, że zachowanie pozwanego zasługuje na ochronę ze względu na sytuację rodzinną i majątkową nie zasługuje na akceptację.

Nie może powoływać się na naruszenie zasad współżycia społecznego osoba, która sama zasady te (lub przepisy prawa) narusza. Takiej osobie nie przysługuje ochrona z art. 5k.c. Z istoty nadużycia prawa podmiotowego wynika, że dokonuje go strona, która wykonując swoje prawo, czyni to niezgodnie z zasadami współżycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa (wyrok SN z 2011.01.20, IPK 135/10, M.P. Pr. 2011/9/475-478). Znamiona nadużycia prawa w ocenie Sądu II instancji nosi w sobie zachowanie samego pozwanego.

Z dokumentów dołączonych przez samego pozwanego do oświadczenia majątkowego wynika że posiada on znacznych rozmiarów zadłużenie, którego spłata przekracza jego możliwości finansowe. Zaciągając zatem kolejne zobowiązania finansowe, których spłata przekraczała jego możliwości finansowe, pozwany nie tylko postawił siebie w stanie niewypłacalności ale także naraził swoich kontrahentów na brak zaspokojenia, koszty związane z dochodzeniem roszczeń na drodze sądowej i prowadzeniem postępowania egzekucyjnego.

Zasady współżycia społecznego nie mogą stanowić ochrony przed odmową regulowania zaciągniętych zobowiązań. Wprost przeciwnie, wykonywanie swoich praw zgodnie z prawem i ich społeczno-gospodarczym przeznaczeniem powinno prowadzić pozwanego do powstrzymywania się od zaciągania zobowiązań, których spłata przerasta jego możliwości finansowe, a tym samym co do których już w momencie zaciągania istnieje duże prawdopodobieństwo, że nie będą mogły być spłacone.

W ocenie Sądu Okręgowego szczególna trudna sytuacja majątkowa dłużnika nie może stanowić podstawy do przyjęcia, że żądanie zwrotu zaciągniętego kredytu jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Sąd II instancji podziela także pogląd, że w sprawie o zapłatę, w sytuacji gdy pozwany nie zgłasza zarzutu naruszenia zasad współżycia społecznego a jedynie powołuje się na swoją trudną sytuację materialną i na tej podstawie domaga się rozłożenia świadczenia na raty, zwolnienia z kosztów procesu, umorzenia odsetek, występuje brak podstaw do brania tego zarzutu pod uwagę z urzędu.

W tej sytuacji zaskarżony wyrok należało zmienić na podstawie art. 386§1k.p.c. i zgodnie z granicami zaskarżenia uchylić nakaz zapłaty w trybie art. 496 k.p.c., sprostować oczywistą omyłkę pisarską w ten sposób, że umorzyć postępowanie powyżej kwoty 15.494,31 wobec cofnięcia pozwu w tej części na podstawie art. 355§1k.p.c.; zgodnie z żądaniem apelacji zasądzić od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5000zł oraz kwotę 679,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w pozostałej części oddalić powództwo.

W pozostałej części apelacja jako niezasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385k.p.c.

O kosztach postępowania za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c. w zw. z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

.